

Wijk: Overvecht in Utrecht
Thema Sociaal-economische impulsen en zorgen voor een gevarieerd aanbod van woningen

Informatie t.b.v. de startconferentie van het project 'nieuwe coalities voor de wijk' op 14 september

Korte schets van de problematiek in Utrecht Overvecht

De wijk Overvecht heeft de zwakste sociaal-economische positie van Utrecht. De demografische samenstellingen van de wijk Overvecht is in één decennium sterk veranderd. Het aandeel 55 plusser is sterk gedaald ten opzichte van het Utrechts gemiddelde en het aandeel jongeren is sterk toegenomen. Het aantal van mensen met een niet-westere etniciteit is eveneens sterk toegenomen. Daarnaast is er een sterke toename van eenoudergezinnen waarneembaar. Instromende gezinnen zijn veelal laag tot zeer laag opgeleid (meer dan 40% van de wijk is nu laag opgeleid). Overvecht kent ook het hoogste percentage huishoudens met een laag inkomen van Utrecht en het opleidingsniveau is scherp gedaald. Bovendien kent de wijk het hoogste percentage (langdurig) werkzoekenden en mensen met een uitkering binnen Utrecht en scoort ze het slechtst van alle Utrechtse wijken op het gebied van sociale contacten en armoede (23% van de 0- tot 19-jarigen groeit op in een bijstandsgezin, tegen 12% voor heel Utrecht). Er zijn veel gezondheidsproblemen, er is veel eenzaamheid en er zijn veel éénoudergezinnen.

Speerpunten

1. Jeugd perspectief bieden door in te zetten op werk.
2. Zorgen voor een gevarieerd woningaanbod: aanpak van de hoogbouw.

Het adoptieteam

Het adoptieteam van Utrecht bestaat uit:

- Mevrouw drs. R. (Rinda) den Besten (wethouder voor o.a. de wijk Overvecht)
- Mevrouw mr. drs. A.W.H. (Annet) Bertram, DG Wonen van VROM.
- Dr. P (Pieter) Winsemius (WRR)

De minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mr. A.J. (Aart Jan) de Geus, is de adoptieminister.

Aanpak en beoogde resultaten per 1 mei 2007

Ad Speerpunt 1. Jeugd perspectief bieden:

De afgelopen jaren is vooral geïnvesteerd in de "zachte" kant als het gaat om betrekken van jongeren bij de samenleving. Het gaat er nu om de harde kant dwz werk te organiseren.

- a) nieuwe onderneming aantrekken waar 60 jongeren aan de slag kunnen;
- b) werkhotel realiseren (mix van wonen, leren en werken);
- c) 10 leerwerkbanen realiseren;
- d) activiteitenwinkel (leerlingen VMBO en ROC bieden diensten aan in wijk).

Ad Speerpunt 2. Zorgen voor een gevarieerd woningaanbod: aanpak van de hoogbouw.

- a) op korte termijn:
 - creëren van ontmoetingsplekken in de wijk;
 - schoolplein zo inrichten, dat het zowel voor kinderen tijdens schooltijd als erna door anderen gebruikt kan worden.
- b) op lange termijn: gestageneerde plannen voor herstructurering forceren, met als te bereiken resultaten op 1 mei 2007:
 - onomkeerbaar besluit aanpak wijk 30/31 (eenzijdige woningvoorraad);
 - onomkeerbaar besluit aanpak de doorstroomproblematiek.

TOELICHTING

Het adoptieteam

Het adoptieteam van Utrecht Overvecht bestaat uit:

- Mevrouw drs. R. (Rinda) den Besten (wethouder voor o.a. de wijk Overvecht)
- Mevrouw mr. drs. A.W.H. (Annet) Bertram, DG Wonen van VROM.
- Dr. P (Pieter) Winsemius (WRR)

De minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mr. A.J. (Aart Jan) de Geus, is de adoptieminister.

Aanleiding voor het project 'nieuwe coalities voor de wijk'

Waarom?

Als gevolg van de geconcentreerde aanwezigheid van vele maatschappelijke problemen in de achterstandswijken staat de kwaliteit van het leven onder druk. Vanuit diverse invalshoeken wordt gewerkt aan het verbeteren van deze wijken: verbeteren van woningen en woonomgeving, voorzieningen in de wijk, tegengaan van schooluitval en criminaliteit, vergroten van mogelijkheden tot werk, participatie, integratie, etc. Beslissingen die de leefbaarheid in wijken raken, worden op veel verschillende niveaus en door verschillende partijen genomen. Met de beste intenties werken partijen daardoor soms langs elkaar heen of zelfs tegen elkaar in. Dit kan verstrekkende gevolgen hebben voor de leefbaarheid en sociale cohesie in wijken.

Hoe?

In het project 'Nieuwe coalities voor de wijk' hebben lokale partijen samen met het Rijk, 13 aandachtswijken gekozen, waarin nieuwe coalities gestalte krijgen. Coalities die gezamenlijk kunnen komen tot aanpakken die niet hun oorsprong hebben in de logica van instituties maar die met inspiratie, energie en resultaatgerichtheid op zoek gaan naar aanpakken die werken. Centrale vraag in de zoektocht van deze nieuwe coalities is: **Wat maakt het verschil?** Kernwoorden in deze zoektocht zijn: ontkokerde aanpak, van klein naar groot, kabinetsbreed, tempo, impact op de werkwijze van de overheid, nieuwe samenwerkingsverbanden die verandering brengen, gebruik maken van elkaars expertise en netwerken, concrete resultaten.

Algemene aanpak

Voor elk van de 13 wijken zijn adoptieteams samengesteld. Deze adoptieteams bestaan uit een directeur-generaal, een wethouder van de gemeente waarin de wijk ligt en een onafhankelijk deskundige. De leden van de adoptieteams zetten zich in op het bereiken van concrete resultaten op 1 mei 2007 door:

- Het inzetten van hun netwerken om nieuwe partners te laten aansluiten bij de 'nieuwe coalitie'
- Het inbrengen van hun deskundigheid, zicht geven op concrete zaken die 'het verschil kunnen maken'.
- Inspiratie en energie geven aan het zoekproces naar 'Wat het verschil maakt'.
- Meedenken om obstakels als knellende regelgeving, institutionele kaders te overwinnen.

Korte schets van de problematiek in Utrecht Overvecht

De wijk Overvecht heeft de zwakste sociaal-economische positie van Utrecht. De demografische samenstellingen van de wijk Overvecht is in één decennium sterk veranderd. Het aandeel 55 plusser is sterk gedaald ten opzichte van het Utrechts gemiddelde en het aandeel jongeren is sterk toegenomen. Het aantal van mensen met een niet-westere etniciteit is eveneens sterk toegenomen. Daarnaast is er een sterke toename van eenoudergezinnen waarneembaar. Overvecht heeft de zwakste sociaal-economische positie van Utrecht. Instromende gezinnen zijn veelal laag tot zeer laag opgeleid (meer dan 40% van de wijk is nu laag opgeleid). Overvecht kent ook het hoogste percentage huishoudens met een laag inkomen van Utrecht en het opleidingsniveau is scherp gedaald. Bovendien kent de wijk het hoogste percentage (langdurig) werkzoekenden en mensen met een uitkering binnen Utrecht en scoort ze het slechtst van alle Utrechtse wijken op het gebied van sociale contacten en armoede (23% van de 0- tot 19-jarigen groeit op in een bijstandsgezin, tegen 12% voor heel Utrecht). Er zijn veel gezondheidsproblemen en er is veel eenzaamheid.

Speerpunten

Er wordt ingezet op twee oplossingsrichtingen:

1. JEUGD PERSPECTIEF BIEDEN

a. Kanszone bedrijventerrein Overvecht

Zichtbaar resultaat: ***een nieuwe onderneming op het bedrijventerrein in ruil voor werkgelegenheid / stages voor 60 jongeren uit Overvecht***

Voor de langere termijn wordt gekeken naar de mogelijkheden van een ontheffing op bestemmingsplan en beleid, waardoor er zicht is op meer van dergelijke ondernemingen/ initiatieven op het bedrijventerrein.

Passend combineren van locatie, werkgelegenheid en opleiding levert een win-win situatie.

Benodigde coalitie: Ondernemersvereniging Overvecht (OVO), gemeente Utrecht (OGU, DSO, afd. EZ, en RO), Sozawe, Centrum Werk en inkomen(CWI), Stichting Bundel, Cumulus en ROC Midden Nederland (vindplaatsen jongeren).

Rol adoptieteam: meedenken/-werken bij een plan om werkgelegenheid en wijkbelang te combineren om leegstand op het bedrijventerrein te voorkomen

b. Leren(d) werken, werken(d) leren: WERKHOTEL

Zichtbaar resultaat: ***een vastgestelde locatie voor een werkhotel***, een combinatie van wonen, leren en werken voor jongeren (mix van sterk en zwak); tevens toevoeging van kwaliteit aan wijk door mix van nieuwe functies als restaurant, kleinschalige bedrijvigheid, ateliers ed.

Benodigde coalitie: Corporaties (Portaal), ROC-ASA, MKB, ROC-Mn, Cumulus Welzijn, de KvK en daarnaast Tussenvoorziening voor woonbegeleiding groepen.

Rol adoptieteam: bijdragen aan de concretisering van het concept "werkhotel"; actieve rol bij wegnemen van mogelijke belemmeringen in relatie tot locatiekeuze.

c. Leren(d) werken, werken(d) leren: 10 LEERWERKBANEN

Zichtbaar resultaat: ***10 leerwerkbanen voor vroegtijdig schoolverlaters*** bij Stadswerken; de jongeren werken o.l.v. een werkmeester 4 dagen/wk bij verschillende onderdelen + 1 dag scholing (binnen de dienst).

Benodigde coalitie: Stadswerken, ROC-Mn, Ministerie van Sociale zaken (taskforce), DMO, Reintegratiebedrijven

Rol adoptieteam: meehelpen bij stroomlijnen botsende (subsidie)regelingen, vrijstelling van onderdelen van beleid en daarmee voorkomen van frustratie en stagnatie.

d. Leren(d) werken, werken(d) leren: ACTIVITEITENWINKEL

Zichtbaar resultaat: een **cluster van meerdere initiatieven m.b.t. schoolwerk-vrije tijd** rond Vader Rijn College en ROC: "brede" (V)MBO. Meerdere initiatieven, eruit gepikt:

De **activiteitenwinkel**: leerlingen van VMBO en ROC bieden allerlei diensten aan in de wijk.

Benodigde coalitie: Spil vormen Vader Rijncollege (VMBO) en ROC-Mn, verder Welzijnsorganisatie Cumulus, Ondernemersvereniging Overvecht (OVO) met Stichting Bundel, Kenniscentra, Zorginstelling Action-Continuegroep.

Rol adoptieteam: meedenken bij concretisering; tijdig signaleren en helpen oplossen van mogelijke hobbels in regelgeving.

2. Zorgen voor een gevarieerd woningaanbod: aanpak van de hoogbouw

a. KORTE TERMIJN:

➤ **Het creëren van ontmoetingsplekken in de wijk:**

Zichtbaar resultaat: **5 flatwoningen** in hoogbouwcomplexen tijdelijk bestemd voor ontmoetingsactiviteiten Het isolement in Overvecht is groot. Enerzijds door de aard van de bebouwing (anonieme flats), anderzijds door een snel veranderende bevolkingssamenstelling. Voor nieuwkomers (en Overvecht kent ook het procentueel hoogste aantal vluchtelingen van de stad) is de stap naar het reguliere welzijnswerk vaak een te grote. De corporatie heeft een woning beschikbaar gesteld van waaruit de activiteiten gedraaid worden. Het gaat daarbij om tijdelijke activiteiten en een tijdelijke voorziening er op gericht om elkaar te ontmoeten en de stap 'verder' te kunnen maken.

Benodigde coalitie: Corporaties, Welzijnsorganisatie Cumulus, bewoners en gemeente.

Rol adoptieteam: beperkt; stimulerend: snel zichtbaar resultaat mogelijk.

➤ **Herinrichting schoolplein:**

Zichtbaar resultaat: **Een heringericht schoolplein met dubbelgebruik**

Het aandeel kinderen in de wijk Overvecht neemt snel toe. Op sommige plekken grenzen schoolpleinen en speelplaatsen aan elkaar. Er is een tendens ontstaan om schoolpleinen af te schermen van de omgeving om de school te vrijwaren van vandalisme. Een potentieel aan speelruimte wordt zo maar enige uren per dag gebruikt. Daarbij is er nauwelijks budget om de schoolpleinen in te richten en te onderhouden. Het dubbelgebruik van een schoolplein enerzijds (na schooltijd als openbare speelplaats) of openbare ruimte anderzijds (tijdens pauze' als school'plein') zou gestimuleerd moeten worden. Een variant die ontwikkeld kan worden is daar waar wel een hek blijft om een schoolplein dat door de buurt het (sleutel)beheer / toezicht gedaan wordt.

Benodigde coalitie: Schooldirectie en -bestuur, gemeente (Onderwijs en Stadswerken), omwonenden en gebruikers.

Rol adoptieteam: beperkt; meedenken in beheerafspraken; stimulerend: snel zichtbaar resultaat mogelijk.

b. LANGE TERMIJN:

➤ **Aanpak wijk 30/31:**

Zichtbaar resultaat: een **go/no go besluit van relevante partijen m.b.t. het Integraal gebiedsplan Zambesi-Tigrisdreef (gebied 30/31)**.

Benodigde coalitie: Corporaties, gemeente (div), Bewoners(cie's, platform en wijkraad), school, zorginstelling;

Rol adoptieteam: versnelling bereiken, druk op de ketel naar alle spelers om te komen tot afspraken, actief meedenken/ -werken aan wegnemen van evt. belemmeringen.

➤ **Doorstroomproblematiek:**

Zichtbaar resultaat: een **groen licht voor het woningbouwplan**

Braille/Bruisdreef als startpunt in verhuisketen Spoorzone: geluidsproblemen voortvarend oplossen en daarmee "eerst bouwen -dan slopen" mogelijk maken (in relatie tot plannen Camera Obscuradreef en Maria van Hongarijedreef).

Benodigde coalities: Corporatie, ontwikkelaar, Gemeente, Provincie, Bewoners(cie's, platform en wijkraad).

Rol adoptieteam: versnelling bereiken, druk op de ketel naar alle spelers om te komen tot afspraken, actief meedenken/ -werken aan wegnemen van belemmeringen (geluidsproblematiek) die het resultaat in de weg staan.

Beoogde resultaten per 1 mei 2007

Ad Speerpunt 1. Jeugd perspectief bieden:

- a) 1 nieuwe onderneming aantrekken waar 60 jongeren aan de slag kunnen;
- b) 1 werkhotel realiseren (mix van wonen, leren en werken);
- c) 10 leerwerkbanen realiseren;
- d) 1 activiteitenwinkel (leerlingen VMBO en ROC bieden diensten aan in wijk).

Ad Speerpunt 2. Het openbreken van de fysieke belemmeringen van de wijk.

- a) op korte termijn:
 - creëren van 5 flats (ontmoetingsplekken) in de wijk;
 - 1 schoolplein zo inrichten, dat het zowel voor kinderen tijdens schooltijd als erna door anderen gebruikt kan worden.
- b) op lange termijn: gestagneerde plannen voor herstructurering forceren, met als te bereiken resultaten op 1 mei 2007:
 - 1 onomkeerbaar besluit tot aanpak van de 30/31-wijk, waar nu veel eenzijdige woningvoorraad is (hoogbouw, sociale huur)
 - 1 onomkeerbaar besluit tot aanpak v/d doorstroomproblematiek bij herstructurering (je biedt mensen perspectief bij de aanpak van hun huis door eerst nieuw te bouwen, zodat ze daarheen kunnen verhuizen).

Aanpak

Per actiepoint is gedefinieerd wat precies de reden is dat er op dit moment nog geen oplossing voor is en waar het adoptieteam in kan helpen. Expertise, vreemde ogen dwingen, maar ook belemmerende regelgeving in Den Haag onderzoeken.